

CENTRUL NAȚIONAL
ANTICORUPȚIE AL
REPUBLICII MOLDOVA

НАЦИОНАЛЬНЫЙ ЦЕНТР
ПО БОРЬБЕ С КОРРУПЦИЕЙ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

MD-2004, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 198
Tel. (+373) 22-25-72-94

Nr. 06/2-5491 din 19.08.2021

La nr. 169 din 04.08.2021

Parlamentul Republicii Moldova

Prin prezenta, Vă remitem atașat raportul de expertiză anticorupție la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (Legea nr.132/2016, Legea nr.133/2016, ș.a. (perfecționarea cadrului legislativ privind activitatea Autorității Naționale de Integritate)).

Anexă: Raportul de expertiză anticorupție – 10 (zece) file.

Director

Ruslan FLOCEA

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA		
D.D.P. Nr. <u>1644</u>		
" <u>21</u> "	<u>08</u>	20 <u>21</u>
Ora _____		

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

Nr. ELO21/7364 din 19.08.2021

la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (Legea nr. 132/2016, Legea nr.133/2016, ș.a. (perfecționarea cadrului legislativ privind activitatea Autorității Naționale de Integritate))

Prezentul raport de expertiză anticorupție a fost întocmit de Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova în baza Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, a Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, a Legii integrității nr.82/2017 și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin Hotărârea Colegiului Centrului nr.6 din 20 octombrie 2017.

I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului

I.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului

Autor al proiectului de act normativ este Parlamentul RM, iar autor nemijlocit este Deputați în Parlament, ceea ce corespunde art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996.

Categoria actului legislativ propus este lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-12 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului

Conform art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional *"etapele asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt:*

- a) informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei;*
- b) punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia;*
- c) consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate;*
- d) examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii;*
- e) informarea publicului referitor la deciziile adoptate."*

Proiectul supus expertizei a fost plasat pe pagina web oficială a Parlamentului Republicii Moldova, cu anexarea notei informative, fiind asigurat accesul la proiectul prenotat al părților interesate pentru a putea prezenta sau expedia recomandări pe marginea proiectului.

I.3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului

În nota informativă se menționează că „*prezentul proiect de lege a fost elaborat în vederea perfecționării cadrului legislativ privind funcționarea Autorității Naționale de Integritate (ANI), prevenirea situațiilor de conflicte de interese, incompatibilități, restricții și limitări ale subiecților declarării, precum și declararea corectă/corespunzătoare a averii și intereselor personale a subiecților vizati cu astfel de obligații*”.

Principalele prevederi se referă la - fortificarea rolului inspectorului de integritate în procesul de efectuare a controlului averii și intereselor personale; acordarea dreptului Autorității (prin intermediul inspectorilor de integritate) de a solicita conducerii organizației publice sau autorităților responsabile de numirea în funcție a subiectului declarării, posibilitatea de suspendare din funcție a persoanelor în privința căruia a fost constatată, în totalitate sau în parte o avere nejustificată, sau în cazul situației în care s-a constatat încălcarea regimului juridic al conflictelor interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, pe perioada examinării în instanță a actului de constatare; propunerea ca efectivul-limită al Autorității și structura organizatorică a acesteia să fie stabilite printr-o hotărâre a Parlamentului, la propunerea președintelui Autorității; creșterea numărului de membri ai Consiliului de Integritate; clarificarea atribuțiilor conducerii Autorității Naționale de Integritate; înlesnirea condițiilor de accedere în funcția de inspector de integritate; abrogarea condiției de verificare a candidaților la funcția de inspector de integritate, precum și de Președinte și vicepreședinte al Autorității Naționale de Integritate prin aplicarea testării la detectorul comportamentului simulat (poligraf); modificarea modului în care are loc controlul averii și intereselor personale în vederea verificării nu doar a veniturilor dobândite pe parcursul exercitării mandatului sau funcției sale raportate la situația averilor deținute, dar să fie examinate și luate în considerare și cheltuielile realizate; modificarea procedurii de efectuare a controlului averii și intereselor personale și alte norme.

În acest sens, autorul menționează în nota informativă că „*printre principalele reglementări propuse de prezentul proiect de lege se evidențiază următoarele elemente care vin să fortifice rolul inspectorului de integritate, să stabilească limite clare pentru efectuarea controalelor averii și intereselor personale, precum și să instituie unele elemente noi pentru a asigura declararea la valoarea reală a averii și intereselor personale a subiecților declarării*”.

I.4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect

Proiectul promovează interesul public manifestat prin asigurarea implementării unei proceduri noi de efectuare a controlului averii și intereselor personale, asigurând potrivit autorului „*o procedură mai clară și coerentă de efectuarea controlului averii și intereselor personale*”.

Totuși, deși în mare parte normele din proiect sunt propuse pentru a reglementa mai eficient procedura declarării averii și intereselor personale, în conținutul proiectului sunt atestate unele norme, care în opinia noastră, nu sunt corelate pe deplin cu asigurarea respectării interesului public.

Astfel, normele din proiect prin care se propune -

abrogarea condiției de verificare a candidaților la funcția de inspector de integritate, precum și de președinte sau vicepreședinte al Autorității Naționale de Integritate prin aplicarea testării la detectorul comportamentului simulat (poligraf);

acordarea unor drepturi excesive și discreționare inspectorului de integritate în partea ce ține de obținerea unor informații, documente, acte, precum și a efectuării unor verificări de specialitate cu aplicarea sancțiunilor contravenționale în caz contrar de către același inspector de integritate;

acordarea dreptului inspectorului de integritate de a solicita efectuarea evaluării și a expertizelor pentru determinarea valorii de piață a bunurilor în procedurile de control;

eliminarea concursului la selectarea reprezentanților societății civile în cadrul Consiliului de Integritate; -

sunt elaborate fără a avea anumite argumente concludente cu riscul afectării interesului public.

La fel, prin proiect se propune instituția suspendării din funcție a subiectului declarării, însă aceasta nu este analizată minuțios și argumentat în nota informativă în partea ce ține de impactul real urmare a implementării.

Analiza detaliată a acestor aspecte este efectuată în compartimentul III al prezentului raport de expertiză anticorupție.

I.5. Justificarea soluțiilor proiectului

I.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă.

În conformitate cu art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, proiectele de acte normative sunt însoțite de „*nota informativă care cuprinde:*

- a) denumirea sau numele autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului actului normativ;*
- b) condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ și finalitățile urmărite;*
- c) descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene;*
- d) principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi;*
- f) modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare”.*

Nota informativă stabilește condițiile ce au impus elaborarea proiectului, evidențiază elementele noi și finalitățile urmărite prin promovarea proiectului.

Examinând conținutul notei informative a proiectului supus expertizei se constată că aceasta întrunește condițiile menționate în art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative.

Cu toate acestea, în nota informativă sunt identificate unele enunțuri care nu sunt corelate cu normele proiectului. Astfel, pe de o parte în proiect prin „servicii procurate” se înțelege „cheltuielile suportate de subiectul declarării împreună cu membrii familiei, concubinul/concubina, în țară și în străinătate, a căror valoare pe parcursul unui an depășesc 6 salarii medii lunare pe economie”, iar pe de altă parte, în nota informativă se menționează despre „modificarea Legii nr.133/2016 în care subiectul declarării să fie obligat să declare inclusiv serviciile procurate, și anume, acele cheltuieli suportate de către subiectul declarării împreună cu membrii familiei, concubinul/concubina, în țară și în străinătate, a căror valoare individuală cumulativă pe parcursul unui an depășește 4 salarii medii lunare pe economie”. În acest sens, se atestă o discrepanță între cuantumul serviciilor procurate. La fel, utilizarea textului „a căror valoare individuală cumulativă” nu este conformă textului expus în noțiunea de la art.2 - „a căror valoare pe parcursul unui an”.

Totodată, nota informativă deși conține unele argumente privind necesitatea promovării unor norme, în opinia noastră, aceste argumente nu sunt pertinente și nu conțin o anticipare realistă a noilor reglementări, precum și au un caracter sporadic și puțin eficient.

Astfel, normele prin care se propune abrogarea condiției de verificare a candidaților la funcția de inspector de integritate, precum și de președinte sau vicepreședinte al Autorității Naționale de Integritate prin aplicarea testării la detectorul comportamentului simulat (poligraf); eliminarea concursului la selectarea reprezentanților societății civile în cadrul Consiliului de Integritate; instituirea procedurii de suspendare din funcție a subiectului declarării sunt calificate ca reglementări nejustificate, iar oportunitatea normelor propuse urmează a fi determinată în baza analizei impactului acestora pentru a se demonstra beneficiul public al acestora.

În acest sens, considerăm judicios examinarea repetată a normelor prenotate în vederea stabilirii relevanței acestora și dacă acestea corespund priorităților naționale în implementarea standardelor anticorupție și se încadrează în procesul de eficientizare a măsurilor de asigurare a integrității profesionale atât a entităților publice, cât și a agenților publici.

I.5.2. Argumentarea economică-financiară.

Conform art.30 lit.e) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, nota informativă trebuie să conțină „e) *fundamentarea economico-financiară*”.

Autorul proiectului în nota informativă menționează că „*Implementarea prevederilor proiectului dat nu necesită cheltuieli suplimentare de la bugetul de stat*”.

II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1. Limbajul proiectului

Potrivit art.54 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative „*textul proiectului actului normativ se elaborează [...] cu respectarea următoarelor reguli: [...]*

a) se expune într-un limbaj simplu, clar și concis [...]

c) terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația Uniunii Europene și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi; [...]

e) se interzice folosirea neologismelor dacă există sinonime de largă răspândire, [...]

f) se evită folosirea [...] a cuvintelor și expresiilor [...] care nu sînt utilizate sau cu sens ambiguu;

g) se evită tautologiile juridice;

h) se utilizează, pe cât este posibil, noțiuni monosemantice, [...]”.

Textul proiectului este expus în mare parte într-un limbaj simplu, clar și concis, cu respectarea regulilor gramaticale și de ortografie, întrunind cerințele prevăzute de art.54 din Legea nr.100/2017.

Totuși, au fost identificate norme care conțin sintagme și texte confuze, care la implementare vor distorsiona aplicarea uniformă a prevederilor.

Analiza detaliată a acestor aspecte este efectuată în compartimentul III al prezentului raport de expertiză anticorupție.

II.2. Coerența legislativă a proiectului

În textul proiectului au fost identificate unele norme contradictorii, precum și au fost atestate unele lacune de reglementare.

Analiza detaliată a acestor aspecte este efectuată în compartimentul III al prezentului raport de expertiză anticorupție.

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

Proiectul reglementează activitatea entităților publice responsabile de implementarea prevederilor conținute în acesta.

În proiect au fost atestate norme care induc confuzie în stabilirea unor proceduri care reglementează exercitarea atribuțiilor Autorității Naționale de Integritate, instituind în unele cazuri ambiguități administrative.

Analiza detaliată a acestor aspecte este efectuată în compartimentul III al prezentului raport de expertiză anticorupție.

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

III. Analiza detaliată a factorilor de risc și a riscurilor de corupție ale proiectului

- 1 -
Art.I, alin.(1) din proiect - Art.7 alin.(1) din Legea nr.132/2016 se completează cu lit.e/2) - Art.7 alin.(1) se completează cu lit.e/2) - e/2) solicită conducerii organizației publice sau a autorității responsabile de numirea în funcție a subiectului declarării a cărui avere a fost constatată, în totalitate sau în parte, ca fiind nejustificată, dispunerea încetării mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu ale acestuia.
Obiecții: Norma instituie atribuția Autorității de a solicita conducerii organizației publice sau a autorității responsabile de numirea în funcție a subiectului declarării a cărui avere a fost constatată, în totalitate sau în parte, ca fiind nejustificată, dispunerea încetării mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu ale acestuia. Considerăm că această solicitare adresată de către Autoritate urmează să fie remisă doar în cazul existenței unei hotărâri judecătorești definitive. Norma propusă în proiect urmează să fie corelată cu norma de la alin.(8) din proiect prin care se propune modificarea lit.f) a art.19 din Legea nr.132/2016 prin care se atribuie în competența inspectorului de integritate dreptul de a solicita conducerii organizației sau a autorității responsabile de numirea în funcție a subiectului declarării dispunerea încetării mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu ale persoanei

care a încălcat regimul juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor sau în privința căreia s-a constatat, în totalitate sau în parte, o avere nejustificată, printr-o hotărâre judecătorească definitivă, în cazul în care dispozitivele actelor de constatare prevăd propunerea de încetare a mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu.

În acest sens, norma analizată este incompletă cu riscul interpretării eronate a modalității de aplicare a acesteia (ambiguitate administrativă a procedurii), creându-se condiții de aplicare preferată a normei, ceea ce poate duce la comiterea manifestărilor de corupție.

Recomandări:

În vederea eliminării caracterului ambiguu al normei propunem autorului completarea normei de la lit.e/2) cu referință la faptul că această solicitare urmează să se efectueze doar în cazul „existenței unei hotărâri judecătorești definitive, în cazul în care dispozitivele actelor de constatare prevăd propunerea de încetare a mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu”.

Aceeași propunere o înaintăm și pentru modificarea lit.b) al alin.(2) din art.7 din Legea nr.132/2016 care reglementează dispunerea încetării mandatului, al raporturilor de muncă sau de serviciu a subiectului declarării în cazul încălcării regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor.

Factori de risc:

- Atribuții excesive, improprii sau contrare statutului entității publice
- Lacună de drept
- Atribuții care admit derogări și interpretări abuzive
- Temeiuri neexhaustive/ambigui/subiective pentru refuzul sau inacțiunea entității publice
- Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative

Riscuri de corupție:

- Generale

- 2 -

Art.I alin.(3) din proiect - art.11; Art.I alin.(7) din proiect - art.18 din Legea nr.132/2016 și Art.XIX din proiect - modificări la Legea nr.269/2008 -

Art.11 din Legea nr.132/2016 -

alin.(3/1) se abrogă;

la alineatul (10) cuvintele „, după care sunt testați la detectorul comportamentului simulat (poligraf)” se exclud;

la alineatul (11) cuvintele „efectuarea testării la detectorul comportamentului simulat (poligraf)” se substituie cu cuvintele „susținerea interviului în fața Consiliului de Integritate”;

propoziția a doua din alineatul (11) se exclude.

Art.18 alin.(2/1) din Legea nr.132/2016 - prin depunerea actelor, candidații acceptă inițierea verificării conform Legii nr.271/2008 privind verificarea titularilor și a candidaturilor la funcții publice

La art.3 alin.(4) din Legea nr.269/2008 privind aplicarea testării la detectorul comportamentului simulat (poligraf) cuvintele „Autorității Naționale de Integritate” se exclud;

La art.4 din Legea nr.269/2008 privind aplicarea testării la detectorul comportamentului simulat (poligraf) lit.(a) cuvintele „Autorității Naționale de Integritate” - se exclud; Lit.(a/2) din același articol - se abrogă.

Obiecții:

Normele propuse în proiect reglementează excluderea condiției de verificare a candidaților la funcția de inspector de integritate, precum și de Președinte și vicepreședinte al Autorității Naționale de Integritate prin aplicarea testării la detectorul comportamentului simulat (poligraf).

Autorul menționează în nota informativă că „mecanismul aplicării testării la detectorul comportamentului simulat nu este metodă științifică de demonstrare a corectitudinii sau integrității persoanei, respectiv, mecanismul în cauză ar putea fi folosit în mod subiectiv (cu rea credință) pentru a nu admite anumite persoane de a participa și în consecință de a accede la funcțiile nominalizate”. La fel, autorul menționează în notă că prin Hotărârea Curții Constituționale nr.6/2018, Curtea a indicat că condiția obligativității rezultatului pozitiv ca urmare a susținerii testului la poligraf constituie o limitare a dreptului la administrare și a dreptului la muncă al persoanei supuse testului.

Potrivit art.2 din Legea nr.269/2008 privind aplicarea testării la detectorul comportamentului simulat - Testarea cu utilizarea poligrafului se efectuează pentru evaluarea veridicității informațiilor comunicate de persoana testată, în cazurile prevăzute de lege. Conform legii se atestă două tipuri de testare - testare obligatorie (testare a cărei efectuare este obligatorie pentru inițiatorul testării și pentru persoana testată, în cazurile stipulate în prezenta lege) și testare benevolă (testare efectuată cu consimțământul benevol al persoanei testate, în cazurile stipulate în prezenta lege). La fel, în lege se menționează că refuzul persoanelor de a fi supuse testării obligatorii nu va constitui unicul temei pentru neangajarea lor în serviciu sau pentru neadmiterea exercitării atribuțiilor de serviciu.

Aplicarea testării la detectorul comportamentului simulat (poligraf) nu urmărește în fond demonstrarea integrității persoanei, ci își propune să evalueze veridicitatea informațiilor comunicate de persoana testată.

În acest sens, în opinia noastră mențiunile autorului în nota informativă (descrise mai sus) nu conțin argumente justificative în vederea eliminării condiției de verificare a candidaților la funcția de inspector de integritate, precum și de Președinte și vicepreședinte al Autorității Naționale de Integritate prin aplicarea testării la detectorul comportamentului simulat (poligraf).

Totodată, propunerea de excludere doar a unei categorii de subiecți de la efectuarea testării la detectorul comportamentului simulat (poligraf) nu este obiectiv justificată, nu este proporțională impactului și este concomitent discriminatorie în raport cu alți subiecți asupra cărora urmează să li se aplice testarea la detectorul comportamentului simulat. Astfel, prin normele propuse autorul nu tratează într-o manieră justă și echitabilă toți subiecții cărora li se aplică poligraful, or, o abordare tangențială poate fi calificată ca promovare de interese a unei categorii de subiecți.

Considerăm că aplicarea poligrafului constituie un instrument anticorupție, care împreună cu alte măsuri întreprinse va permite identificarea caracterului informației prezentate de subiectul care este supus testării la poligraf.

Recomandări:

Normele în redacția propusă urmează să fie excluse din proiect.

Factori de risc:

- Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative
- Promovarea intereselor contrar interesului public
- Prevederi discriminatorii

Riscuri de corupție:

- Generale

Art.I, alin.(4) - art.12 alin.(2) din Legea nr.132/2016 -

La art.12 alineatul (2) - cuvintele „prin concurs, în baza unui regulament aprobat de Guvern” - se exclud

Obiecții:

Norma alin.(2) al art.12 din Legea nr.132/2016 prevede: „Reprezentanții societății civile sunt selectați de către Ministerul Justiției prin concurs, în baza unui regulament aprobat de Guvern”.

Autorul propune excluderea obligativității desfășurării concursului pentru selectarea membrilor societății civile în cadrul Consiliului de Integritate.

În opinia noastră, sunt create premise favorabile numirii reprezentanților societății civile într-un mod netransparent, dat fiind lipsa concursului, precum și lipsa unor criterii transparente de selectare a acestora.

În aceste condiții, prin norma din proiect se propune selectarea reprezentanților societății civile fără a avea criterii obiective și transparente de numire a acestora, creându-se un potențial coruptibil la etapa de selectare a acestora de către Ministerul Justiției.

Or, membrii societății civile urmează să fie delegați în cadrul Consiliului de Integritate în baza unor criterii prestabilite, obiective.

Eliminarea concursului va crea pârgă legală de numire a unor reprezentanți ai societății civile în baza unor criterii netransparente, subiective și promotoare de interese cu riscuri inerente apariției factorilor de risc generatori de riscuri de corupție.

Recomandări:

Propunem autorului excluderea normei din proiect prin care se dorește eliminarea concursului pentru selectarea reprezentanților societății civile în cadrul Consiliului de Integritate.

Factori de risc:

- Temeiuri neexhaustive/ambigui/subiective pentru refuzul sau inacțiunea entității publice
- Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative
- Promovarea intereselor contrar interesului public

Riscuri de corupție:

- Generale

Art.I, alin.(9) - art.20 alin.(1) și art.33 alin.(6) și alin.(7) din Legea nr.132/2016 -

Art.20 alin.(1) lit.b) va avea următorul cuprins:

„b) să solicite și să obțină gratuit informațiile necesare de la orice persoană fizică sau juridică, de drept public sau privat, pe suport de hârtie și/sau în format electronic, pentru realizarea atribuțiilor de verificare și/sau control al averilor și intereselor personale, precum și pentru verificarea și/sau controlul respectării regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, al restricțiilor și al limitărilor”

Art.20 alin.(1) se completează cu litera b/1) și se expune în următoarea redacție:

„b/1) să solicite, în cadrul procedurilor de control inițiate, de la autoritățile anticorupție (Centrul Național Anticorupție, Procuratura Anticorupție, Serviciul de Informații și Securitate, Ministerul Afacerilor Interne) și/sau de la alte instituții (Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor, Agenția de Recuperare a Bunurilor Infractionale, Serviciul Fiscal de Stat, Serviciul Vamal) efectuarea unor verificări de specialitate sau prezentarea informațiilor relevante obiectului controalelor efectuate, inclusiv despre bunurile imobile sau mobile aflate în alte jurisdicții”

Art.33 alin.(6) - În cadrul procesului de efectuarea controlului averii și intereselor personale, inspectorul de integritate are dreptul să întreprindă orice măsuri și să solicite oricăror persoane fizice su persoane juridice de drept public ori privat, inclusiv instituțiilor financiare, oferirea cu titlu gratuit a documentelor și informațiilor necesare pentru realizarea controlului.

Art.33 alin.(7) - La solicitarea inspectorului de integritate, subiecții menționați la alin.(4), (5), (6) sunt obligați să prezinte Autorității (...) datele, informațiile, înscrisurile și documentele justificative solicitate. În cazul în care inspectorul de integritate constată că subiecții menționați la alin.(4), (5) și (6) nu i-au furnizat în termen informația solicitată privind averea și veniturile persoanei în cauză sau iau furnizat date neautentice, acesta le va aplica sancțiunea prevăzută de Codul contravențional al Republicii Moldova.

Obiecții:

În opinia noastră, normele prenotate atribuie competențe discreționare inspectorului de integritate în vederea obținerii oricăror informații pe care le consideră necesare și le solicită, precum și competențe discreționare prin propunerea de la art.33 alin.(6) care îi acordă dreptul „să întreprindă orice măsuri” în vederea exercitării atribuțiilor sale. Sintagma „orice măsuri” poartă un caracter coruptibil, ceea ce poate duce la aplicarea confuză în dependență de interes și scop a normei.

Or, solicitarea de către inspectorul de integritate în cadrul procedurilor de control inițiate de la autoritățile statului a unor informații sau efectuarea unor verificări de specialitate, precum și prezentarea informațiilor relevante obiectului controalelor efectuate poate constitui cerințe excesive din partea inspectorului de integritate.

Textul „efectuarea unor verificări de specialitate”, „prezentarea informațiilor relevante controalelor efectuate”, precum și „oferirea cu titlu gratuit a documentelor și informațiilor necesare pentru realizarea controlului” induce o neclaritate în acțiunile și solicitările inspectorului de integritate, acțiuni, care, în unele cazuri pot fi discreționare și subiective.

Centrul nu neagă necesitatea conlucrării autorităților statului cu Autoritatea Națională de Integritate prin intermediul inspectorilor de integritate, în vederea exercitării atribuțiilor sale, însă, solicitările urmează să fie motivate justificativ, or, în unele cazuri prin textul „prezentarea informațiilor și a documentelor necesare pentru realizarea controlului” se pot încadra și informații cu accesibilitate limitată din cadrul desfășurării, spre exemplu, unor procese penale. Astfel, normele imperative care sunt statuate în proiect obligă, de fapt, toate autoritățile să remită în mod direct orice document și informație necesară, care în opinia inspectorului de integritate este necesară pentru realizarea controlului.

În acest context, menționăm că furnizarea informațiilor și a eventualelor documente urmează să se efectueze în strictă conformitate cu atribuțiile autorității competente și a procedurii legale care o desfășoară autoritatea în urma căreia ia cunoștință de anumite informații/documente.

Norma în redacția propusă crează totodată o inechitate în procesul probator, prin oferirea inspectorilor de integritate a dreptului de a solicita instituțiilor bancare sau financiare a informațiilor, care intră sub noțiunea de secret bancar, ale căror ridicare de către organul de urmărire penală este pasibilă doar în baza unui mandat judecătoresc (art.136 Codul de procedură penală). Astfel, considerăm că politicile în acest domeniu nu pot fi diferite de la o autoritate la alta, în condițiile în care unor organe de prevenire (Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor, Banca Națională a Moldovei și, conform proiectului propus - Autoritatea Națională de Integritate) nu le este opozabilă noțiunea de „secret bancar” în raport cu organele de urmărire penală care această noțiune este opozabilă.

Totodată, acordarea dreptului inspectorului de integritate să aplice sancțiuni contravenționale în temeiul alin.(7) al art.33 este una exagerată și depășește limitele de competență ale inspectorului de integritate.

Or, se creează un precedent judiciar periculos în cazul în care inspectorul de integritate, în mod

unilateral consideră informația eronată, aplicând în acest sens, iarăși, în mod unilateral, sancțiuni contravenționale atât persoanelor fizice, cât și persoanelor juridice de drept public și de drept privat. Mai mult decât atât, nota informativă este evazivă la aspectul dat și nu conține argumentări și referințe la cadrul legal care îi atribuie competență inspectorului de integritate în acest sens, precum și normele aplicabile din Codul contravențional.

În același context menționăm că normele respective inversează sarcina probei, prin obligativitatea, sub sancțiunea aplicării unor pedepse contravenționale, ca subiectul controlului sau rudele acestuia, să fie obligate de a prezenta într-un termen limitat inspectorului de integritate datele, informațiile, înscrisurile și alte documente solicitate. În astfel de situații, subiectului supus controlului sau oricărei persoane îi sunt limitate acțiunile de apărare, iar o imposibilitate de a prezenta careva acte (spre exemplu, în cazul unor soți divorțați, care nu neapărat au cele mai bune relații și unul din ei nu dorește transmiterea către celălalt a documentelor ce vizează activitatea unei companii) este pasibilă de pedeapsă.

În altă ordine de idei, menționăm că Agenția de Recuperare a Bunurilor Infractionale nu este o autoritate publică independentă, ci face parte din cadrul Centrului Național Anticorupție, în conformitate cu Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr.34 din 11.03.2016 privind aprobarea structurii și efectivului-limită ale Centrului Național Anticorupție.

În final, normele propuse la art.20 alin.(1), art.33 alin.(6) și (7) sunt cu un conținut sporit de coruptibilitate, care atribuie competențe discreționare, excesive pe alocuri, fără a avea criterii clare, obiective și justificative de aplicabilitate a normei care oferă dreptul inspectorului de integritate de a obține informații atât de la persoanele fizice, cât și de la persoanele juridice de drept public și de drept privat. Astfel, în dependență de interes și scop, normele pot fi interpretate și aplicate în mod discreționar de către inspectorul de integritate.

Recomandări:

Propunem autorului modificarea normelor prin eliminarea caracterului coruptibil al acestora.

Solicitarea de informații de către inspectorul de integritate urmează să fie justificată, iar informațiile urmează să fie prezentate ținând cont de cadrul legal de reglementare a domeniilor de activitate în parte a fiecărei autorități publice, precum și doar în cazul în care prezentarea de informații nu va periclita exercitarea atribuțiilor autorității și nu va aduce atingere nici unei persoane care are tangență cu această informație.

La fel, urmează a se analiza propunerea privind completarea normei cu prevederi care ar prevedea o procedură simplificată de obținere a acestor informații prin autorizarea de către instanța de judecată a dreptului de obținere a unor informații cu accesibilitate limitată (de exemplu, secret bancar, ș.a.), autorizare din partea instanței de judecată care va fi emisă doar urmare a verificării condițiilor și argumentelor inspectorului de integritate care solicită acele informații/acte/documente.

În acest sens, nu se va putea invoca faptul că solicitarea autorizării din partea instanței de judecată va tergiversa efectuarea controlului, or, potrivit art.33 alin.(14) - Controlul averii și intereselor personale se efectuează în cel mult 12 luni de la repartizarea sesizării.

Propunem, la fel, excluderea competenței inspectorului de integritate de aplicare a sancțiunilor în temeiul art.33 alin.(7) din lege.

Factori de risc:

- Atribuții care admit derogări și interpretări abuzive
- Atribuții excesive, improprii sau contrare statutului entității/persoanei private
- Temeiuri neexhaustive/ambigui/subiective pentru refuzul sau inacțiunea entității publice
- Atribuții extensive de reglementare

Riscuri de corupție:

- Generale

- Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative
- Promovarea intereselor contrar interesului public

- 5 -

Art.I, alin.(9) - art.20 alin.(1) din Legea nr.132/2016 se completează cu litera e) și art.33 alin.(11)

Art.20 alin.(1) se completează cu lit.e) și se expune în următoarea redacție:

„e) să efectueze sau să solicite efectuarea evaluărilor și expertizelor pentru determinarea valorii de piață a bunurilor în procedurile de control”

Art.33 alin.(11):

„Pentru clarificarea tuturor neconcordanțelor dintre valoarea declarată și valoarea reală a bunurilor menționate în decarație, inspectorul de integritate *poate dispune evaluarea sau expertizarea acestora*. Persoana supusă controlului poate să evalueze bunurile pe cont propriu.

Obiecții:

Norma atribuie dreptul inspectorului de integritate să efectueze sau să solicite efectuarea evaluărilor și expertizei pentru determinarea valorii de piață a bunurilor în procedurile de control.

Textul „poate să efectueze evaluarea și expertiza” va duce la interpretări confuze în partea ce ține de atribuția unilaterală a inspectorului de integritate de a efectua evaluarea sau expertiza bunului.

În aceste condiții, nu este clar pe ce criterii inspectorul de integritate va decide evaluarea și expertizarea bunului în mod unilateral.

La fel, nu se cunoaște către cine este adresată această solicitare de efectuare a evaluărilor și expertizelor, or proiectul este lacunar în acest sens.

Totodată, nu este clar care sunt cazurile când se va putea solicita evaluarea și cazurile când se va putea solicita expertiza bunului, precum și subiecții care vor fi în drept să efectueze aceste evaluări/expertizări și care este procedura de selectare a acestora.

În acest context, menționăm că lipsa transparenței procedurii de dispunere a evaluării și expertizării bunurilor va permite aplicarea confuză a procedurii cu riscuri inerente comiterii manifestărilor de corupție.

Condițiile de solicitare, cazurile și criteriile de dispunere și efectuare a evaluării și expertizării bunurilor urmează să fie transparente și aplicabile în același mod în situații identice. Ambiguitatea administrativă creată va permite interpretări confuze a procedurii.

Recomandări:

Propunem autorului stabilirea clară a condițiilor, criteriilor, cazurilor când se dispune efectuarea evaluării și expertizării bunurilor.

La fel, se propune a completa proiectul cu norme clare care să reglementeze transparent procedura de efectuare a evaluării și expertizării bunurilor de către inspectorul de integritate sau excluderea de la lit.e) al art.20 a sintagmei „să efectueze”.

Factori de risc:

- Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive
- Lacună de drept
- Atribuții care admit derogări și interpretări abuzive
- Temeiuri neexhaustive/ambigui/subiective pentru

Riscuri de corupție:

- Generale

refuzul sau inacțiunea entității publice

- Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative

- 6 -

Art.I, alin.(11) - art.27 alin.(3) și art.33 alin.(2) din Legea nr.132/2016 și -

Art.27 alin.(3) - Cel puțin 40% dintre declarațiile de avere și interese personale verificate în decursul unui an calendaristic vor viza deputați, miniștri, judecători, procurori, conducători ai instituțiilor/autorităților publice autonome

Art.33 alin.(2) - Cel puțin 40% dintre controalele de avere și interese personale finalizate în decursul unui an calendaristic vor viza deputați, miniștri, judecători, procurori, conducători ai instituțiilor/autorităților publice autonome. Controalele de avere și interese personale efectuate din oficiu de Autoritate sunt identificate aleatoriu și aprobate anual de către Consiliul de Integritate, în funcție de factorii de risc, de corupție, de vulnerabilitate a subiecților declarării sau a activității profesionale pe care o desfășoară aceștia.

Obiecții:

În opinia noastră, norma nu stabilește în mod clar modalitatea de selectare subiecților care urmează să fie controlați. Astfel, pot fi situații când una și aceeași persoană poate fi verificată de două ori consecutiv, ceea ce pune sub semnul întrebării numărul subiecților controlați. Or, în cuantumul de 40% pentru un an se vor putea regăsi în unele cazuri aceleași persoane.

Totodată, nu se cunoaște care urmează să fie numărul real total al subiecților din categoria deputaților, miniștrilor, judecătorilor, procurorilor, conducători ai instituțiilor/autorităților publice autonome ce urmează să fie controlați, deoarece textul „cel puțin 40% dintre declarațiile de avere și interese personale verificate” este unul confuz.

Mai mult decât atât, pe de o parte la art.27 alin.(3) se conține textul „cel puțin 40% dintre declarațiile de avere și interese personale verificate în decursul unui an”, iar pe de altă parte la art.33 alin.(2) conține textul „cel puțin 40% dintre controale de avere și interese personale finalizate în decursul unui an calendaristic”. Considerăm că „verificarea declarațiilor” diferă față de „controlul declarațiilor”. În acest sens, nu este clar dacă procentajul indicat se referă la verificarea declarațiilor sau la efectuarea controlului declarațiilor subiecților indicați în normă.

În altă ordine de idei, considerăm că referința doar la categoria enumerată în normă cu privire la „deputați, miniștri, judecători, procurori, conducători ai instituțiilor/autorităților publice autonome” este una limitativă cu riscul excluderii din acest cuantum de 40% a unor categorii de subiecți, la fel, deținând funcții de demnitate publică.

Astfel, proiectul nu este corelat cu lista funcțiilor de demnitate publică prevăzută în Legea nr.199/2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică.

În acest sens, există riscul excluderii unor categorii de subiecți care ar urma să se încadreze în cuantumul prevăzut de normă.

Totodată, prin sintagma „conducători ai instituțiilor/autorităților publice autonome” nu include de fapt și conducătorii altor autorități administrative centrale din subordinea Guvernului sau conducătorii altor autorități administrative (spre exemplu, autoritățile administrative din subordinea ministerelor - Agenții, Servicii). În aceste condiții considerăm că un număr impunător de persoane cu funcții de demnitate publică nu se încadrează în obligativitatea verificării declarațiilor de avere și interese personale reieșind din cuantumul de 40% indicat în normă.

Toate aceste aspecte vor duce la interpretarea confuză a normei cu riscuri inerente comiterii manifestărilor

de corupție.

Recomandări:

Propunem autorului a modifica norma și a elimina factorii de risc identificați.

Norma urmează să stabilească clar dacă declarațiile de avere și interese personale ale subiecților indicați în normă vor fi verificate sau supuse controlului.

La fel, norma urmează să stabilească clar modalitatea de selectare a subiecților ce urmează să fie verificați/controlați.

Totodată, a se completa lista cu alte funcții de demnitate publică ce urmează să fie verificate în decursul unui an potrivit cuantumului de 40%.

Factori de risc:

- Lacună de drept
- Atribuții care admit derogări și interpretări abuzive
- Temeiuri neexhaustive/ambigui/subiective pentru refuzul sau inacțiunea entității publice
- Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative
- Concurența normelor de drept

Riscuri de corupție:

- Generale

- 7 -

Art.I, - art.27 alin.(13) și alin.(14) din Legea nr.132/2016

Art.27 alin.(13) -

(13) „Dacă în urma verificării declarațiilor de avere și interese personale inspectorul de integritate constată aparența încălcării regimului juridic de declarare a averii și a intereselor personale sau constată nedeclararea tuturor bunurilor și intereselor personale ori declararea eronată sau incompletă a acestora, *inspectorul de integritate face o sesizare* privind efectuarea controlului averii și intereselor personale”

Art.27 alin.(14) -

(14) „Dacă în urma verificării declarațiilor de avere și interese personale inspectorul de integritate constată aparența încălcării regimului juridic al conflictelor de interese, incompatibilitate, restricții sau limitări, *inspectorul de integritate face o sesizare* privind efectuarea controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor”

Obiecții:

Norma atribuie obligația inspectorului de integritate de a face o sesizare privind efectuarea controlului averii și intereselor personale, precum și privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor.

Norma nu reglementează însă subiectul căruia urmează să fie depusă această sesizare, precum și termenul în care inspectorul de integritate urmează să depună această sesizare.

Ambiguitatea administrativă în privința termenului în care inspectorul de integritate urmează să se conformeze și să depună sesizarea, precum și a subiectului căreia îi este adresată sesizarea va permite interpretarea confuză a procedurii.

În aceste condiții, există riscul tergiversării depunerii sesizării concomitent cu riscul comiterii manifestărilor

de corupție.

Recomandări:

Propunem autorului stabilirea subiectului căreia îi este remisă sesizarea, precum și termenul în care inspectorul de integritate urmează să se conformeze și să remită sesizarea.

Factori de risc:

- Lacună de drept
- Atribuții care admit derogări și interpretări abuzive
- Temeiuri neexhaustive/ambigui/subiective pentru refuzul sau inacțiunea entității publice
- Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative
- Nedeterminarea entității publice responsabile/subiectului la care se referă prevederea
- Stabilirea unui drept al entității publice în loc de o obligație
- Lipsa unor termene concrete/termene nejustificate/prelungirea nejustificată a termenilor

Riscuri de corupție:

- Generale

- 8 -

Art.1, - art.28 alin.(2) coroborat cu art.29 alin.(3) din Legea nr.132/2016

Art.28 alin.(2) - Controlul din oficiu se inițiază printr-o sesizare de către președintele ori vicepreședintele Autorității sau de către inspectorul de integritate. Controlul din oficiu este inițiat în cazul prevăzut la art.27 alin.(13), precum și în baza informațiilor publice sau sesizărilor anonime. Sesizarea controlului din oficiu se distribuie conform art.30, care se aplică în modul corespunzător. Art.29 alin.(3) - *Sesizările anonime pot servi drept temei pentru efectuarea controlului din oficiu.*

Obiecții:

Pe de o parte, art.28 alin.(2) statuează că controlul din oficiu este inițiat și în baza informațiilor publice sau a sesizărilor anonime, iar pe de altă parte, norma art.29 alin.(3) face referință la faptul că sesizările anonime pot servi drept temei pentru efectuarea controlului din oficiu.

În această ordine de idei, suntem în prezența unor norme conflictuale, deoarece construcția normativă „poate servi drept temei” va permite interpretarea confuză a normei.

Astfel, sintagma „pot servi” va duce la interpretări eronate a sensului normei cu riscul comiterii manifestărilor de corupție.

Recomandări:

Propunem autorului expunerea alin.(3) al art.29 în următoarea redacție: „Sesizările anonime servesc drept temei pentru efectuarea controlului din oficiu”.

Factori de risc:

- Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive
- Atribuții care admit derogări și interpretări abuzive
- Temeiuri neexhaustive/ambigui/subiective pentru refuzul sau inacțiunea entității publice
- Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative
- Concurența normelor de drept
- Stabilirea unui drept al entității publice în loc de o obligație

Riscuri de corupție:

- Generale

Art.II, alin.(1) art.2 din Legea nr.133/2016 se completează cu noțiunea „servicii procurate” și art. 4 din aceeași lege -

Art.2 se completează cu noțiunea „servicii procurate” -

„Servicii procurate” - cheltuieli suportate de către subiectul declarării împreună cu membrii familiei, concubinul/concubina, în țară și în străinătate, a căror valoare pe parcursul unui an *depășește 6 salarii medii lunare pe economie*

Art.4 alin.(1) se completează cu litera m) și se expune în următoarea redacție:

m) servicii procurate de către subiectul declarării împreună cu membrii familiei, concubinul/concubina, a căror valoare pe parcursul unui an *depășește 6 salarii medii pe economie*

Obiecții:

Norma propusă la art.2 și art.4 din Legea nr.133/2016 prin completarea cu noțiunea „servicii procurate” diferă conceptual de mențiunile efectuate în nota informativă anexată la proiect.

Astfel, pe de o parte prin „servicii procurate” se înțeleg „cheltuielile suportate de subiectul declarării împreună cu membrii familiei, concubinul/concubina, în țară și în străinătate, a căror valoare pe parcursul unui an *depășesc 6 salarii medii lunare pe economie*”, iar pe de altă parte, în nota informativă se menționează despre „modificarea Legii nr.133/2016 în care subiectul declarării să fie obligat să declare inclusiv serviciile procurate, și anume, acele cheltuieli suportate de către subiectul declarării împreună cu membrii familiei, concubinul/concubina, în țară și în străinătate, a căror valoare *individuală cumulativă pe parcursul unui an depășește 4 salarii medii lunare pe economie*”.

În acest sens, se atestă o discrepanță între cuantumul serviciilor procurate. La fel, utilizarea textului „a căror valoare individuală cumulativă” nu este conformă textului expus în noțiunea de la art.2 - „a căror valoare pe parcursul unui an”. În acest sens, nu este clar ce se are în vedere „valoarea individuală cumulativă”, ceea ce va permite interpretări confuze a sensului real al normei. Or, se va putea interpreta că fiecare serviciu individul urmează să fie declarat, orse va putea interpreta că unul și același serviciu dacă a fost procurat de mai multe ori pe parcursul unui an urmează să fie declarat doar dacă depășește cumulativ suma indicată în normă. Spre exemplu, subiectul declarării de 4 ori pe ani procură servicii de vacanță peste hotare, atunci, conform normei se va putea interpreta că el urmează să le declare doar dacă cumulativ toate 4 însumează 6 salarii medii lunare pe economie sau se va putea interpreta că dacă fiecare serviciu în parte depășește 6 salarii medii lunare pe economie.

Astfel, sunt create premise pentru interpretări diferite a sensului normei.

Mai mult decât atât, norma nu corelează cu art.71 alin.(4) din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative care precizează că „La interpretarea actului normativ se ține cont de nota informativă care a însoțit proiectul actului normativ respectiv și de alte documente care permit identificarea voinței autorității publice care a adoptat, a aprobat sau a emis actul normativ”.

Confuzia creată va permite aplicarea normei în dependență de interes și scop.

În altă ordine de idei, atragem atenția că normele fac referință pe de o parte la „6 salarii medii lunare pe economie”, pe de altă parte la „existența unei discrepanțe de 10 salarii medii pe economie”, iar în noțiunea „diferență substanțială” se face referință la „20 salarii medii lunare pe economie”. Astfel, nu este clar ce se întâmplă în cazul în care bunul imobil declarat are o valoare declarată de subiectul declarării mai mică în raport cu valoare de piață constatându-se o discrepanță de cel puțin 10 salarii medii pe economie, în timp ce nu depășește 20 salarii medii lunare pe economie, ceea ce nu se poate încadra în diferența substanțială.

Toate aceste aspecte urmează să fie reanalizate deoarece vor îngreuna și vor face ineficientă finalitatea procedurii de verificare și control al declarațiilor de avere și interese personale.

Recomandări:

Normele prenotate și nota informativă urmează să fie corelate între ele.

Totodată a se analiza modificarea cuantumurilor pentru a stabili o claritate în finalitatea controlului declarațiilor de avere și interese personale.

Factori de risc:

- Lacună de drept
- Temeiuri neexhaustive/ambigui/subiective pentru refuzul sau inacțiunea entității publice
- Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative
- Concurența normelor de drept

Riscuri de corupție:

- Generale

- 10 -

Art.XV, Art.XVII, Art.XVIII și Art.XXXIII

Art.XV

Legea nr.170/2007 se completează cu art.36/1 - Suspendarea din funcție -

(1) Ofițerul de informații se suspendă pe perioada examinării în instanță de judecată a actului de constatare, doar în cazul în care actul de constatare prevede propunerea de încetarea mandatului. La cererea Autorității Naționale de Integritate, prin ordinul angajatorului, ofițerul de informații este suspendat din funcție

Art.XVII

Legea nr.134/2008 se completează cu art.36/1 - Suspendarea din funcție

(1) Ofițerii de protecție ai Serviciului se suspendă pe perioada examinării în instanța de judecată a actului de constatare, doar în cazul în care actul de constatare prevede propunerea de încetarea mandatului. La cererea Autorității Naționale de Integritate, prin ordinul angajatorului, ofițerul de protecție este suspendat din funcție

Art.XVIII

Articolul 53 din Legea nr.158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public se completează cu litera a/1 -

„a/1) până la rămânerea definitivă a actului de constatare, dacă în privința funcționarului a fost emis un act de constatare care prevede propunerea de încetare a funcției”

Art.XXXIII

Legea nr.300/2017 cu privire la sistemul administrației penitenciare se completează cu art.82/1 - Suspendarea din funcție -

(1) Funcționarul public cu statut special se suspendă pe perioada examinării în instanță de judecată a actului de constatare, doar în cazul în care actul de constatare prevede propunerea de încetare a mandatului. La cererea Autorității Naționale de Integritate, prin ordinul angajatorului, funcționarul public cu statut special este suspendat din funcție

Obiecții:

Normele articolelor analizate atribuie, în opinia noastră, obligația angajatorilor de a suspenda din funcție angajații.

Or, alte norme din proiect având același obiect de reglementare atribuie angajatorului dreptul de a decide de a suspenda sau nu din funcție angajatul.

În acest sens, sunt create norme conflictuale și discriminatorii față de unele categorii de angajați în raport cu alții.

Astfel, normele nu lasă loc angajatorului de a decide, prin examinarea fiecărui caz în parte, a argumentelor inspectorului de integritate care să conducă la luarea unei decizii echidistante și transparente în raport cu angajatul.

Recomandări:

Propunem modificarea normelor prin atribuirea dreptului angajatorului de a decide suspendarea din funcție a angajatului.

Factori de risc:

- Atribuții excesive, improprii sau contrare statutului entității publice
- Lacună de drept
- Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative
- Concurența normelor de drept

Riscuri de corupție:

- Generale

- 11 -

Art.II, alin.(2) art.4 se completează cu alin.(1/1) din Legea nr.133/2016 -

Art.4 se completează cu alin.(1/1) - La Anexa nr.1 Secțiunea III și Secțiunea IV Litera A, subiecții prevăzuți la art.3 alin.(1) vor declara valoarea de piață a bunurilor imobile și mobile. Valoarea de piață a bunurilor se va indica de subiectul declarării, pe propria răspundere, reieșind din valoarea de piață a bunurilor similare de la ziua dobândirii lor (...)

Obiecții:

Norma reglementează obligația de indicare în declarație a valorii de piață a bunurilor imobile și mobile.

Norma însă nu redă sensul termenului „valoare de piață”, astfel existând riscul interpretării acesteia.

Totodată, nu este clar cum se va verifica valoarea de piață a bunului indicat în declarație de către subiectul declarării în cazul în care, subiectul declarării indică un preț derizoriu al valorii de piață, având motivarea falsă că imobilul este într-o stare degradabilă, ulterior procurării subiectul va putea menționa, iarăși în mod eronat, faptul că a adus el personal îmbunătățiri esențiale bunului imobil declarat din mijloace proprii sau din donații/împrumuturi.

În acest caz nu se poate ști care vor fi acțiunile inspectorului de integritate în vederea verificării valorii de piață reale a bunului la etapa declarării. La fel, nu se cunosc care vor fi acțiunile inspectorului de integritate pentru a verifica calitatea bunurilor atât imobile și mobile declarate, or în cazul bunurilor imobile, spre exemplu, inspectorul de integritate urmează să obțină acordul proprietarului de a intra pe proprietatea acestuia pentru a putea evalua bunul declarat.

La fel, nu se cunoaște cum va fi aplicată norma în cazurile când subiectul declarării are în proprietate imobilul de mulți ani în urmă necunoscând în mod cert valoarea de piață a bunului (în cazul donării unor bunuri, în cazul procurării unor bunuri de la rude la un preț mai jos de valoarea de piață). Astfel, nu este clar pe baza căror criterii urmează a se stabili valoarea de piață a bunurilor dobândite cu mulți ani în urmă.

Ambiguitatea administrativă va crește riscul aprobării unei proceduri irealizabile și confuze de declarare a valorii de piață a bunurilor imobile și mobile ale subiectului declarării.

Recomandări:

Proiectul urmează să fie completat cu norme clare care să prevadă modalitatea clară și transparentă de declarare obiectivă a valorii de piață a bunurilor mobile și imobile declarate de subiectul declarației de avere

și interese personale.	
Factori de risc: <ul style="list-style-type: none"> • Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive • Lacună de drept • Norme irealizabile • Atribuții excesive, improprii sau contrare statutului entității/persoanei private • Temeiuri neexhaustive/ambigui/subiective pentru refuzul sau inacțiunea entității publice • Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative • Cerințe excesive pentru exercitarea drepturilor/Obligații excesive 	Riscuri de corupție: <ul style="list-style-type: none"> • Generale

IV. Concluzia expertizei

În nota informativă se menționează că „*prezentul proiect de lege a fost elaborat în vederea perfecționării cadrului legislativ privind funcționarea Autorității Naționale de Integritate (ANI), prevenirea situațiilor de conflicte de interese, incompatibilități, restricții și limitări ale subiecților declarării, precum și declararea corectă/corespunzătoare a averii și intereselor personale a subiecților vizați cu astfel de obligații*”.

La fel, autorul menționează în nota informativă că „*printre principalele reglementări propuse de prezentul proiect de lege se evidențiază următoarele elemente care vin să fortifice rolul inspectorului de integritate, să stabilească limite clare pentru efectuarea controalelor averii și intereselor personale, precum și să instituie unele elemente noi pentru a asigura declararea la valoarea reală a averii și intereselor personale a subiecților declarării*”.

Deși proiectul promovează interesul public manifestat prin asigurarea implementării unei proceduri noi de efectuare a controlului averii și intereselor personale, asigurând potrivit autorului „*o procedură mai clară și coerentă de efectuarea controlului averii și intereselor personale*”, totuși, în conținutul proiectului au fost atestate unele norme cu un potențial de interpretare confuză a sensului acestora, precum și unele lacune de reglementare, ceea ce se materializează prin apariția factorilor de risc generatori de riscuri de corupție.

La fel, se atestă acordarea unor competențe discreționare, excesive și nejustificate inspectorilor de integritate ceea ce se poate solda în unele cazuri, în dependență de interes și scop, cu abuzuri din partea inspectorilor în timpul efectuării controalelor.

Totodată, unele norme nu conțin o justificare a necesității promovării acestora, neargumentarea constituind în sine un pericol de coruptibilitate (abrogarea condiției de verificare a candidaților la funcția de inspector de integritate, precum și de președinte sau vicepreședinte al Autorității Naționale de Integritate prin aplicarea testării la detectorul comportamentului simulat (poligraf); eliminarea concursului la selectarea reprezentanților societății civile în cadrul Consiliului de Integritate; - sunt elaborate fără a avea anumite argumente concludente cu riscul afectării interesului public; instituția suspendării din funcție a subiectului declarării).

Analiza detaliată a normelor este efectuată în compartimentul III al prezentului raport de expertiză anticorupție.

În final, menționez că prezentul raport de expertiză anticorupție nu face referință la oportunitatea unor sau altor măsuri ce urmează a fi întreprinse, acestea urmează a fi determinate de subiecții cu atribuții în domeniu, raportul de expertiză anticorupție stabilește normele care urmează a fi îmbunătățite în vederea eliminării caracterului confuz al acestora.

În acest sens, recomandăm autorului reexaminarea proiectului prin prisma conținutului raportului de expertiză anticorupție prenotat, precum și prin consolidarea conlucrării cu toți subiecții cu atribuții în domeniu pentru aprobarea unui act normativ uniform și eficient.

19.08.2021

Expert al Direcției legislație și expertiză anticorupție:

Vadim CURMEI, Inspector principal

